

Sygn. akt III U 394/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Łomży III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSO Janusz Wyszyński

Protokolant : st. sekr. sąd. Katarzyna Gawrońska

po rozpoznaniu 30 stycznia 2019 r. w Ł. na rozprawie

sprawy B. P.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w B. P. Terenowa w Z.

o emeryturę rolniczą

na skutek odwołania B. P.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Placówka Terenowa w Z.)

z 25 lipca 2018 r. Nr (...) /GE

1. **oddala odwołanie ;**

2. **zasądza od odwołującej się B. P. na rzecz Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Placówka Terenowa w Z.) 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt III U 394/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 25 lipca 2018 r. znak: DS.- (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, powołując się na przepisy ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2017 r. poz. 2336 z późn. zm.) i po rozpoznaniu wniosku z 12.07.2018 r., odmówił B. P. prawa do emerytury rolniczej, ponieważ z akt sprawy wynika, iż nie osiągnęła wieku emerytalnego tj. 60 lat.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła B. P. zaskarżając ją w całości. Wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w ten sposób, aby uznać iż przysługuje jej wcześniejsza emerytura rolnicza. W uzasadnieniu podniosła, że spełniła wszystkie wymagania, aby uzyskać wcześniejszą emeryturę rolniczą. Dodała, że składając pierwszy wniosek uzyskała odmowę, ponieważ prowadziła jeszcze działalność rolniczą, a przeciw wszystkim posiadane grunty przepisała umową dzierżawy na syna. Również mąż w 2018 r. przepisał ziemię. A mimo to ponownie została wydana decyzja odmawiająca i tym razem organ rentowy zaszeregowal ją jako osobę nie mającą 60 lat. W jej ocenie do 31 grudnia 2017 r. spełniła wszystkie wymogi do uzyskania wcześniejszej emerytury, a pomimo tego świadczenia emerytalnego nie uzyskała (k. 3-4 akt).

W odpowiedzi na odwołanie Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniosła o jego oddalenie. W uzasadnieniu powtórzyła argumentację prawną zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wskazała też, że wcześniejszą decyzją odmówiła odwołującej się prawa do emerytury rolniczej na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym

rolników z powodu nie zaprzestania prowadzenia przez nią działalności rolniczej i podniosła, że umową dzierżawy zawartą 27.01.2017 r. małżonkowie Z. i B. P. wydzierżawili P. P. (1) jedynie część gospodarstwa rolnego o powierzchni 15ha1960m².

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

B. P. urodziła się (...), zatem wiek 60 lat osiągnie (...) r.

06.02.2017 r. złożyła wniosek o emeryturę rolniczą dla właściciela i współwłaściciela z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym. We wniosku wskazała, że jest właścicielem i współwłaścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 23ha9140m² oraz udziału w wysokości 4/6 o powierzchni 7ha8870m². Wskazała też, że zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej tylko w części przekazanej umową dzierżawy z 27.01.2017 r. o powierzchni 15ha1960m².

B. P. oprócz pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 22.02.1978 r. do 01.06.1980 r. i od 01.05.1982 r. do 24.05.1982 r., pracowała również w Gminnej Spółdzielni (...) na podstawie umowy agencyjnej w okresie od 02.06.1980 r. do 30.04.1982 r. oraz w (...) w B. jako sprzedawca w okresie od 15.06.1982 r. do 30.06.1986 r.

6 lipca 1986 r. zawarła związek małżeński i od tej daty pracuje w gospodarstwie rolnym męża, który otrzymał gospodarstwo na podstawie umowy nr (...) przekazania własności i posiadania gospodarstwa rolnego zawartej 23 czerwca 1982 r. w Urzędzie Gminy w S.. Od tego czasu podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników ustawowo jako małżonka rolnika.

27 stycznia 2017 r. Z. i B. małżonkowie P. na podstawie umowy dzierżawy Rep. A Nr (...) wydzierżawili P. P. (1) nieruchomości o łącznej powierzchni 15ha1960m² i złożyli oświadczenie, iż na wydzierżawionej części zaprzestali prowadzenia działalności rolniczej.

B. P. i Z. P. na podstawie umowy darowizny zawartej 8 czerwca 2018 r. Rep. A Nr (...) przekazali synowi P. P. (1) resztę gospodarstwa rolnego.

Decyzją z 23 lutego 2017 r. znak: Ds (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił B. P. prawa do emerytury rolniczej, ponieważ nie spełniła wszystkich wymogów określonych w art. 19 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w tym nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej.

12 lipca 2018 r. B. P. złożyła ponowny wniosek o emeryturę rolniczą, w którym wskazała, że nie jest właścicielem ani współwłaścicielem gospodarstwa rolnego i zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej. Wskazała też, że do 07.06.2018 r. pracowała w gospodarstwie rolnym męża.

Decyzją z 25 lipca 2018 r. znak: DS.- (...) (obecnie zaskarżoną) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił B. P. prawa do emerytury rolniczej, ponieważ z akt sprawy wynika, iż nie osiągnęła wieku emerytalnego tj. 60 lat.

Okoliczności powyższe Sąd ustalił na podstawie akt Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z 20 grudnia 1990 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 299, t.j.), zwanej dalej ustawą o u.s.r., emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny, wiek emerytalny kobiety wynosi 60 lat, a mężczyzny 65 lat;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno - rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

Art. 20 ust. 1 ustawy o u.s.r. stanowi, że do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Okresów, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów (ust. 2). Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. (ust. 3).

W myśl art. 19 ust. 2 ustawy o u.s.r. emerytura rolnicza przysługuje także ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Przepis ust. 2 stosuje się do rolnika, który do dnia 31 grudnia 2017 r. spełnił warunki, o których mowa w ust. 2 (ust. 2a).

Natomiast zgodnie z art. 28 ust. 4 ustawy o u.s.r. uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

1) gruntów wdzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

- a) małżonkiem emeryta lub rencisty,
- b) jego zstępnym lub pasierbem,
- c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,
- d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c;

2) gruntów trwale wyłączonych z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, w tym zalesionych gruntów rolnych;

3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka, z którym emeryt lub rencista zawarł związek małżeński po ustaleniu prawa do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia;

4) własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika lub jego małżonka.

Zainicjowane postępowanie przed Sądem, w ocenie odwołującej się, miało zmierzać w kierunku wykazania, iż odwołująca się już w momencie wydania przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wcześniejszej decyzji z 23.02.2017 r. odmawiającej jej przyznania świadczenia, spełniała wszystkie warunki do uzyskania prawa do emerytury rolniczej. Wówczas organ rentowy wskazał, że odwołująca się nie spełniła jednego z wymogów przewidzianych przepisem art. 19 ust. 2 ustawy o u.s.r., a mianowicie, że nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej. Na potwierdzenie faktu, iż taka działalność została zakończona, odwołująca się przedstawiła umowę dzierżawy z 27 stycznia 2017 r. Jednak umową tą odwołująca się wraz z mężem wdzierżawiła synowi tylko część nieruchomości. W dalszym ciągu mąż odwołującej się prowadził działalność rolniczą na pozostałych posiadanych

gruntach. Resztę gospodarstwa rolnego odwołująca się wraz z mężem przekazali synowi dopiero 8 czerwca 2018 r. na podstawie umowy darowizny. I choć pełnomocnik odwołującej się wskazywał, że przepisanie pozostałych gruntów nie było możliwe wcześniej z uwagi na konieczność przeprowadzenia postępowania spadkowego po rodzeństwie męża odwołującej się, to nie ulega wątpliwości że do dnia zawarcia umowy darowizny, mąż odwołującej się był właścicielem gospodarstwa rolnego. Również dopiero z tym dniem odwołująca się zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej, na co wskazała we wniesionym w lipcu 2018 r. ponownym wniosku o przyznanie prawa do świadczenia, powołując się na akt notarialny z 08.06.2018 r. Rep. A Nr (...). Ponadto, jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym z zeznań świadków, gospodarstwo jest duże, mąż odwołującej się pomagał synowi przy dojeniu krów i innych lżejszych czynnościach. Także mąż odwołującej się jeszcze w maju 2017 r. wystąpił do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o przyznanie płatności na rok 2017. Sama odwołująca się podała, że po podpisaniu umowy dzierżawy grunty, które formalnie należały do męża i jego brata obrabiał mąż we współpracy z synem, a ona na gospodarstwie nie robiła nic prócz gotowania, sprzątania i prania. Sam obrządek siedliska jest także pracą na gospodarstwie rolnym, gdyż przyczynia się do prawidłowego funkcjonowania tegoż gospodarstwa. Odwołująca się dodała również, że nawet gdy produkcja mleczna została przepisana na syna, to mąż dalej pomagała synowi, a ona dalej zajmowała się domem. Dopiero, jak wyjaśniła, po załatwieniu spraw spadkowych mąż mógł przekazać resztę gruntów na syna.

Należy zatem zauważyć, że choć większość gospodarstwa pozostała w posiadaniu syna odwołującej się i on był w większości odpowiedzialny za rozwój gospodarstwa i podejmowanie decyzji z nim związanych, a mąż odwołującej się tylko mu pomagał, a odwołująca się zajmowała się tylko domem, to tak naprawdę zarówno odwołująca się jak i jej mąż czynnie uczestniczyli w pracach na gospodarstwie wykonując inne zwykłe czynności związane z prowadzeniem działalności rolniczej. A prowadzenie działalności rolniczej wiąże się ściśle z normalnymi działaniami koniecznymi dla prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Decyzja z 23.02.2017 r. nie została zaskarżona przez odwołującą się. Zatem przedmiotem rozpoznania Sądu jest to co było objęte zakresem zaskarżonej decyzji, czyli decyzji wydanej 25 lipca 2018 r. Wówczas organ rentowy rozpoznawał wniosek złożony w lipcu 2018 r. i ocenił go pod kątem przesłanek z art. 19 ust. 1 ustawy o u.s.r. Emeryturę wcześniejszą, po ukończeniu 55 lat, można było uzyskać przy spełnieniu warunków wynikających z przepisu art. 19 ust. 2 ustawy o u.s.r.. Ale tylko wtedy, gdy rolnik spełnił te warunki do 31.12.2017 r. Ponieważ wniosek odwołująca się złożyła już po tej dacie, dlatego też organ rentowy mógł go rozpoznać tylko i wyłącznie pod kątem przesłanek wynikających z art. 19 ust. 1 ustawy o u.s.r.

Nawiązując zatem do zaskarżonej obecnie decyzji i oceny wniosku pod kątem przesłanek ze wspomnianego już art. 19 ust. 1 ustawy o u.s.r., to nie ulega wątpliwości, że odwołująca się na podstawie tego przepisu nie mogła uzyskać prawa do emerytury rolniczej, gdyż nie osiągnęła wymaganego wieku emerytalnego 60 lat dla kobiety, mimo posiadanego 30letniego okresu ubezpieczenia i zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej od momentu zawarcia umowy darowizny 8 czerwca 2018 r. Wiek 60 lat odwołująca się, jak Sąd wskazał na początku swych rozważań, osiągnie (...) r. i po tej dacie będzie mogła ubiegać się o przyznanie prawa do emerytury rolniczej.

Sąd pragnie zwrócić uwagę, że prawomocne decyzje organu rentowego mogą być podważane tylko i wyłącznie w trybie przewidzianym w art. 114 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który ma zastosowanie poprzez art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy o u.s.r.

Art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy o u.s.r. stanowi, że w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a ponadto do przyznawania świadczeń z ubezpieczenia i do ich wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy regulujące przyznawanie i wypłatę odpowiednich świadczeń przysługujących pracownikom i członkom ich rodzin. Art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazuje okoliczności kiedy organ rentowy po wydaniu prawomocnej decyzji, uchyla lub zmienia ją i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość.

Odwołująca się nie wystąpiła o dokonanie ponownej oceny zasadności tej decyzji w trybie przewidzianym przez art. 52 ustawy o u.s.r. w zw. z art. 114 ustawy o e.r.f.u.s., co z punktu widzenia procesowego ma pewne znaczenie. W takich sytuacjach oczywiście bada się istnienie przesłanek do podważenia wcześniej wydanych i ostatecznych decyzji. Jedną z takich przesłanek jest przesłanka określona w art. 14 ust. 1 pkt 1, gdzie wskazuje się na nowe dowody, ujawnienie nowych okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji. I gdyby iść w tym kierunku i przyjmując, że dopuszczalne byłoby także badanie wcześniejszej decyzji, to należałoby się skupić na tym, czy rzeczywiście przedstawione zostały nowe dowody istniejące już w chwili wydania tamtej decyzji bądź też zostały ujawnione nowe okoliczności, które dawałyby podstawę do odmiennej oceny uprawnień odwołującej się do uzyskania świadczenia.

Jednakże, jak już wywiedziono wcześniej, przesłanki o zaprzestaniu prowadzenia działalności rolniczej, odwołująca się nie spełniła. I zdaniem Sądu, nawet w niniejszym postępowaniu nie zostało to udowodnione. Owszem przedstawione zostały dowody w postaci zeznań świadków czy też dowody w postaci dokumentów, z których by wynikało, że syn odwołującej się już w 2012 r. zaczął prowadzić gospodarstwo i działalność tę rozszerzał choćby poprzez przejęcie w 2017 r. tej części związanej z produkcją mleczną. Jednakże, co już Sąd podkreślał, nie doprowadziło to do takiej sytuacji ażeby małżonek odwołującej się zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. A o tym, że nadal taką działalność rolniczą prowadził świadczą dobitnie zdaniem Sądu, podważając jednocześnie wszystkie inne dowody przedstawione w niniejszej sprawie, okoliczności dotyczące ubiegania się małżonka odwołującej się w maju 2017 r. o dopłaty bezpośrednie oraz to, że po podpisaniu umowy dzierżawy w styczniu 2017 r. nadal obrabiał grunty formalnie należące do niego i do jego brata. I choć nie obrabiał ich sam, ale przy pomocy syna, to jednak je obrabiał. Te dwie okoliczności świadczyły o tym, że nadal prowadził działalność rolniczą.

Mając to na uwadze, zdaniem Sądu, nie można przyjąć założenia wynikającego z treści art. 28 ust. 4 ustawy o u.s.r., iż przyjmuje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym. Takiego założenia nie można przyjąć, gdyż mąż odwołującej się był nie tylko właścicielem (współwłaścicielem) gruntów, ale faktycznie też je obrabiał. Tym samym, w ocenie Sądu, także odwołująca się prowadziła działalność rolniczą, z tym że ograniczoną do prac czy czynności wykonywanych w domu, a związanych z przygotowaniem warunków dla właściwego wykonywania obowiązków w zakresie prac na gospodarstwie rolnym przez męża.

Podsumowując, Sąd uznał, że odwołująca się nie spełniła przesłanek do uzyskania emerytury na podstawie art. 19 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Nie wykazała również, by istniały jakiegokolwiek przesłanki do wzruszenia wcześniej wydanej przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzji z 23.02.2017 r.

W tym stanie rzeczy z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił wniesione w sprawie odwołanie.

W zakresie rozstrzygnięcia o kosztach, mając na uwadze wynik postępowania, w którym nie uwzględniono żądania odwołującej się, mając za podstawę art. 98 i 99 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.), zasądzono od B. P. na rzecz Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego P. Terenowej w Z. kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.